

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁSTĽ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt' roka — — — — 1.— <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	--	--

Židovská otázka a mocný prostriedok k jej rozriešeniu.

Vyššie viac tisíc rokov prebýva kresťanský ľud slovenský v tejto krásnej krajine a bárs spolu i s uhorským národom mnoho musel bojovať proti vonkajším nepriateľom, predsa nevyšiel na nivoč. Bohužiaľ, ale mnoho pravdy je v tomto porekadle: «Nie je väčší nepriateľ, ako domáci zlodej», bo s našimi vnútornými nepriateľmi: so židmi, naše hrdlo škrtiacimi, mali sme viac galiby, ako s Turkami a Tatármi.

Ponevác posiaľ svet držal sa tej zásady, že kde sú peniaze, tam je moc, tam je vláda: aj títo cítia sa mocnými a teraz už každú vývodiacu nítku do svojich rúk chcú dostať, aby len svoj mravne škodlivý a kosmopolitický vplyv uplatnili! Posiaľ sa dobre cítili aj pri «šentéši» a pri «pudle» a tam sudili chudobný ľud: teraz ale už aj politiku chcú pre seba vyvlastniť.

Nuž ale snáď nikdy necítili sme viac kliatbu židovskú, ako práve včul počas svetovej vojny. Milliony mozoľami ľudu horko-fažko zarobených halierov takrečeno beztriestne mohli si shrabať; z krvi a zo slz millionov zbohatli, pri čom hrozné kusy vysekali z pozemkov kresťanského ľudu.

K dokazaniu tohoto môžem slúžiť udajovným príkladom :

V Seredi (prešp. st.) už pred niekoľkými týždňami rozniesol sa chýr, že voľba obecného výboru bude sa vydržiavať. Obec má takmer 5000 obyvateľov, z ktorých je 1300 židov a ostatní sú rímsko-katolíci. Vo výbore je 17 židovských virilistov a traja sú kresťania.

Termín voľby obyvateľom *nebol dostatočne na známost daný*. Razom neočakávane prišiel chýr, že vraj: «Dnes bude voľba vydržiavaná!» Dľa starej obyčaje vypustili takzvanú «úradnú» listu, na ktorej 10 voliť sa majúci kandidáti tak boli zostavení, že striedave nasledoval jeden žid a jeden kresťan. Ešte viac šibalské bolo zostavenie náhradných údov výboru, z pomedzi ktorých prví traja boli židia a len ostatní traja boli kresťania.

aby kresťania nikdy nemohli sa do výboru dostať. To je zrejma nespravodlivosť a opovážlivý útok proti právam väčšinu tvoriacich kresťanských obyvateľov.

Z tejto príčiny obyvatelia obce síšli sa na zvolané *shromaždenie Katolíckej Ľudovej Jednoty*, kde s rozhorčením ohradzovali sa proti takej *velkej nespravodlivosti* a svoje pohoršenie vyjavili nad takým spôsobom vykonanou obecnou voľbou, bo bezpochybné neslýchanou opovážlivosťou je to, že namiesto toho, aby primerane k pomeru počtu obyvateľov najvyš v tretine boli židia zastupovaní, naopak, *zastupovanie kresťanov kleslo na treťinu*. Ponevác z tohoto aj slepý môže badať, že istí so židmi spolu cítiaci činitelia politickú obec seredskú skrze také nepomerné zvolenie údov výboru *na úroveň židovskej cirkevnej obce chcú stlačiť*, čo dôležitým záujmom kresťanských obyvateľov s nebezpečenstvom hrozí: *shromaždenie energične ohradilo sa* proti takému *požidovčeniu* obce politickej a ľudové shromaždenie rozhodne vyhlásilo, že celou silou bojovať bude proti každej takej snahe, ktorá má za cieľ znivočenie supremacie kresťanskej. A tomuto rozhodnutiu aj skutkami dalo výrazu, bo počet *80 údov Katolíckej Ľudovej Jednoty na 300 sa zvýšil*.

Bratia! Kresťania! Keď som vás s týmto smutným stavom podrobne obznámil: v jednom aj ten cieľ ma viedol, aby som na vás krajinské vyzvanie upravil, že aj vy všetci podobne čiňte! *Organisujte sa pod zástavou Katolíckej Ľudovej Jednoty*. Bo nielen Sered, lež celá uhorská krajina v tomto stave sa nachádza.

V spojení, v organisovaní je sila! Väčšina obyvateľov Uhorska je kresťanský malý gazda, robotník a priemyselník. Je-tli vy podáte ruku jedon druhému, není tej moci, ktorá by vás rozlúčila, jestli sa sd.uzíte: ochránení budete od prúdu židovského nebezpečenstva, ktorý vás so znivočením ohrozuje a vtedy ani všetci diabli ohnivého pekla nemôžu vám škodiť!

Nevýslovne vážnou vecou je teda, aby sme teraz na prahu nastávajúceho nového demokratického sveta — keď nový sociálny prúd sa pohýňa v záujme malých ľudí — aby sme *malých ľudí* teraz takým spôsobom

spojili, aby neodvisle od politického presvedčenia kresťanský obecný socializmus a kresťanskú politiku prevádzali. Taký socializmus má svoju budúcnosť. Lebo s organizáciou na kresťanských základoch vystavenou v priamom pomere zmocni sa demokracia opravdivá a dobrobyt millionov malých ľudí.

Z tohoto porozumia aj tí «liberálne» rozmýšľajúci vývodiaci činitelia, ktorí *nechcú s vekom kráčať* a záujmy ľudu na srdeci nosiť (len o to sa starajú, aby ich vlastné záujmy škodu neutrpeli), že nie záujem jednotlivých, lež *záujem ľudu je najdôležitejšou vecou — bo nie je ľud pre nich, lež oni sú pre ľud!*

Minula sa už takzvaného liberalizmu hnilá sústava, ktorej vy všetci boli ste obetou a ktorej kliatbu všetci ste pocítili v celej veľkosti a tvrdošti na vlastnom tele. Nie hovorí treba pre ľud, nie z jeho vpotutvári zslúžených halierov tisíce strčiť do vrečka, lež *pracovať treba pre ľud, obety prinášať pre jeho blahobyť!* To činiť *Katolícka ľudová Jednota*, keď chce spolu držať bez zastávateľa stojacu nižšiu vrstvu ľudu!!

Prebudte sa teda, Bratia! Namiesto toho, že driemate, trpíte a ponosujete sa — *zdvihnite sa ako jeden človek, ako svoje tlačiacie putá rozlámajúci lev!* Organizujte sa, aby ste výdatne mohli bojovať proti hriechu a zlomyseľnosti! *Bo len pod zástavou Katolíckej ľudovej Jednoty* budete v stave mocnú, v národe svojom zijúcu a na nových základoch demokratických vystavenú preporodenú uhorskú krajinu do rozkvetu priviesť!

Hore sa teda! *Vstúpte čím viacerí do Katolíckej ľudovej Jednoty!! Nech žije Katolícka ľud. Jednota! Nech žije každý verný jej prívrženec!!*

Szered, 29. dec. 1917.

Štefan Soltész,
sereďský kaplán.

Novoročný pozdrav jeho veličenstva armáde.

Jeho veličenstvo kráľ z príležitosti nového roku vydal nasledovný najvyšší reškrípť:

Milý barón Arz, generál pechoty!

V mene mojich v boji postavených čiat a floty Mne a Jej Veličenstvu cisárovnej a kráľovnej z príležitosti obratu roka vyslovili ste vrele blahoželanania. Mysliac na tie veľké skutky, ktoré Moja zbranná moc previedla, vyslovujem vďaku Vám, milý barón Arz, generál pechoty, v ktorom som svoju odôvodnenú úplnú dôveru složil a *vyslovujem vďaku všetkým vodcom a vojakom*, ktorí verným plnením povinností konali veľké veci, premohli najťažšie únavy a napnutie sil a milostivou pomocou Božou môžu sa späť ohliadať na také výsledky, ktoré nás bližšie priviedly ku šťastnému zakončeniu od rokov trvajúceho tuhého zápasu. Všetci moji statní bojovníci iste sú presvedčení, že aké otcovské city prechovávam naproti nim, že ako Ma potešily ich hrdinské skutky, že s akou boľastou cítim ich utrpenia a únavy. Ja a cisárovná a kráľovná o to vzdycháme ku Všemohúcemu, aby im v budú-

com roku a v ďalšej budúcnosti udelil svojho najhojnejšieho požehnania. Nech stoja všetci s dôverou pri Mne a — každý na svojom mieste — nech pracujú spolu so Mnou na šťastnom zakončení núteného nám boja a na posilnení a blahodarnom vývine milovanej vlasti. *Všetkým mojim bojovníkom posielam svoj najsrdečnejší novoročný pozdrav.*

1918. 1. januára.

Karol vl. r.

Pojednávanie o pokoji s Rusmi.

Nemecké podmienky.

Petrohrad, 1. januára. (P. T. A.) Tlač. kancelária úradu zahraničného komisariátu oznamuje nasledovné:

Nemecká deputácia v Brest-Litovsku ruskej deputácii odovzdala listinu, ktorá obsahuje presný plán nemeckých podmienok. Nemecká vláda v tejto listine vyhlasuje, že massy ľudu v Kurlande, Poľsku, Litvánsku, Estlande a v Livlande už zaujali stanovisko za politickú neodvislosť a že ruská vláda, ktorá sa opiera na slobodné právo samourčovania národností, v tomto mohla vidieť prejavenie vôle poľského, litvánskeho a lettského ľudu. Ruská deputácia odpovedala, že nemôže uznať také prejavenie vôle, ktoré sa stalo pod tlakom válečného polozenia. Rada komisárov ľudu vzala v známosť nemecké osvedčenie a stanovisko ruskej deputácie úplne odobrila.

Na prvom zasadnutí konferencie, pofahujúcej sa na válečných zajatých, súdruh Radok v mene ruskej deputácie ohradzoval sa proti zatknutiu internacionalistov v Nemecku. Na toto pofahujúce sa listiny uverejnili 2. januára.

Ohradenie sa Nemcov proti vyprázdneniu obsadených území.

Berlin, 1. januára. «Lokalanzeiger» o dosavádnom výsledku vyjednávaní v Brest-Litovsku píše nasledovné:

Čo sme dosiaľ z Brest-Litovska počuli, je v ňom čosi znepokojujúceho. Ale čo sme nepočuli, o tom ani nevieme. Predovšetkým je nápadné, že nie zastupitelia víťazných ústredných mocností, lež zastupitelia úplne zbitej ruskej ríše vystúpili so svojimi požiadavkami, na ktoré zastupitelia ústredných mocností takmer bez výnimky pristali. Medzi týmito požiadavkami sú aj také zásadné uzavretia, ktoré nás aj na druhej strane zaväzujú a môžu sa stať osudnými. Nechceme ponechať pochybnosť ohľadom toho, že dohodnutia ohľadom vyprázdnenia obsadených území nemožno podržať. Kurland, Litvánsko a Livland sa už osvedčily, že chcú vystúpiť zo sväzku ruskej ríše. Samosebou sa teda rozumie, že Rusi tieto územia naskutku majú vyprázdniť, ešte počas príméria.

«Berliner Tageblatt» píše, že každé prehnané riešenie, každá annexia alebo podmáňanie územia mohly by len škodiť. Bezpochybné a neobmedzené prevedenie zásady samourčovania znemožní ponosy o potlačení.

Delegáti ústredných mocností v Brest-Litovsku.

Rakúsko-uhorský zahraničný minister gróf *Czernin* so svojím sprievodom, nemecký zahraničný štátny sekretár dr. *Kühlmann*, podobne aj bulharskí a tureckí delegáti 5. januára prišli do Brestu Litovského, aby pokračovali v pojednaniach o pokoji.

Znepokojujúce chýry o zaseknutí vyjednávania o pokoji.

Delegáti ruskej vlády vystúpili s tou žiadosťou, aby ďalšie pojednania o pokoji prevedené boli nie v Breste Litovskom, lež v Štokholme alebo v Koppenháge, ktoré mestá ležia na území neutrálnych mocností. Poneváž delegáti ústredných mocností, zvlášte z tej príčiny, aby agenti antantu, zvlášte Anglicka pojednania o pokoj prekážať nemohli, žiadosti ruských delegátov zodpovedať nemohli, koncom minulého týždňa noviny antantu rozniesly ten znepokojujúci chýr, že pojednania o pokoji sú zmarené.

Niet viac žiadnej prekážky ku pojednaniu o pokoji.

Uh. Telegrafická Kancelária 5. januára z Brestu Litovského sdělila: že poneváž delegáti ústredných mocností nachodia sa v Breste Litovskom, prišli ta aj delegáti Ruska a na ich čele komisár ruských zahraničných záležitostí *Trockij*. — V pojednaniach o pokoji sa teda riadne pokračuje a intriky antantu sú zcela zmarené.

Poliaci na vyjednávaniach o pokoji.

Berlin, 5. januára. Ako večerné časopisy jedno-myseľne oznamujú, túžbu Poliakov, aby sa mohli zúčastniť na vyjednávaniach o pokoji, na príslušnom mieste dobroprajne vybavila. Poliakom chcú dať príležitosť, aby čo odborníci v jednotlivých otázkach mohli prejavit svoje náhľady.

Odpoveď antantu poľahke pojednania o pokoji.

Londýnsky časopis «Times» oznamuje z Washingtona: Medzi Londýnom, Parížom a Washingtonom sú porady o odpovedi na návrhnutie pokoja so strany Rakúsko-Uhorska a Nemecka. Ešte nie je isté, či Wilson, Lloyd-George a Clémenceau spoločne dajú odpoveď. Na každý pád odpoveď bude jednomyseľná s osvedčením Wilsona a bude pravdepodobne obsahovať aj nové válečné ciele. Odpoveď obídením panovníkov upravila na národy.

Lugano, 3. januára. Časopis «Italia» píše, že vyjednávania v Breste Litovskom bližšie prinesú pokoj, bo zrieknutie sa ústredných mocností pôvodných válečných cieľov umožní vyjednávania o pokoj. Časopis vystríha pred veľkými nádejami na pokoj, ale píše o kritickej zodpovednosti plnej hodine a úfa, že antant pri odpovedi bude viesť pokojné rozvažovanie.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Štáty antantu a Taliansko.

Anglický ministerpredseda Lloyd-George z príležitosti nového roku v mene anglickej vlády poslal pozdravný telegramm talianskemu ministerpredsedovi Orlandovi, ktorému ďakuje za smelosť talianskej armády a floty a vyslovuje svoje presvedčenie, že Taliansko čím skôr zavdá mocný úder svojim nepriateľom, aby oslobodilo svoju krajinu a Europu a prízvukuje, že víťazstvo nemôže vystať. Orlando v odpovedi vyhlasuje, že Taliansko má len jednu vôľu: odporovať a zvíťaziť.

Bývalý anglický ministerpredseda Asquith poslal list talianskemu veľvyslancovi londýnskemu, ktorému želá víťazstvo a súčasne ho ubezpečuje, že antantisti sú preniknutí nezlomnou vôľou, aby uskutočnili národné aspirácie Talianov.

Rímsky veľvyslanec Francúzska Barrère v obvyklej novoročnej reči vyzdvihol, že na strane talianskych armád bojujú aj francúzske čaty a prízvukoval nerozlučiteľnosť francúzsko-talianskeho sväzku. Barrère svoju reč skončil so sľubom, že v spoločných bojoch talianske zástavy prenesú na druhú stranu Alp. V podobnom duchu hovoril aj francúzsky zahraničný minister Pichon. Predseda francúzskej republiky Poincaré na pozdravný telegramm talianskeho kráľa, v ktorom prejavil dôveru vo víťazstvo spoločnej záležitosti a poukázal na taliansko-francúzske bratstvo, odvetil, že osud národov, ktoré vedú spoločný boj za právo a slobodu, bude na veky nerozlučiteľný.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Medzi Brentou a Montellom vyvinula sa živšia delostrelecká palba. Významnejšej udalosti nebolo.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. O udalostiach západného bojišťa podávame nasledovné zprávy:

Berlin, 4. januára. Hlavný válečný stán nemecký oznamuje:

Delostrelectvo oboch stránok takmer na celom fronte sviedlo živé boje. Jasný, mrazivý počasie prialo našej činnosti.

Z príležitosti anglických výpadov, ktoré sa od Yperna na východ a od kanála La Bassée na sever zmarily, taktiež z našich výsledných podujatí, ktoré sme previedli od Mouvresu na juhovýchod a v Champagni, priviedli sme zajatých a niekoľko strojových pušiek sme ukoristili.

Pred nemeckou offenzívou na západe.

Berlin, 4. januára. Reuterova kancelária oznamuje z Londýna: Istý anglický dôstojník vysokého rangu povedal: Isté je, že z východného frontu Nemcov státisíce mužov odvažujú na západ. Nepriateľ na západe ale ešte dlho nepríde k prevahe, no musíme počítať na veľkú nemeckú offenzívu. Toho sa nemusíme obávať, že

Neporušený kríž v Asiagu.

by nám nepriateľ zapríčinil také ztraty, ako my nepriateľovi v našej offensive. Ale obecnosť musí byť prichystaná, že prípadne utratíme územie, materiál a mužov. Nehovorím, že to bezpodmienečne nastane, ale musíme sa k tomu pripraviť.

Obavy Angličanov.

Hága, 5. januára. Plukovník Repington píše v časopise «Times»: Mocnosti antantu musia počítať na to, že Nemci svoj front na západe posilnia a-poň pol milióna mužmi. Aj Rakúsko-Uhorsko môže poslať do Elzaska 200—250 tisíc mužov, tak že voči antantu bude stáť aspoň o trištvrte milióna viac vojska ako dosiaľ. Repington ale napriek tomu úfa, že antantisti budú vedieť udržať svoje posície.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 4. januára. Úradne oznamujú: Nemecké podmorské lode v kanáli sv. Georga a v bristolskom prieplyve potopily 7 parných lodí a jednu plachtovú loď s obsahom 24.000 tún. Medzi potopenými loďami bol anglický ozbrojený parník «Charleston», ktorý viezol uhlie, ďalej štyri veľmi obťažované ozbrojené parníky, z ktorých dva pravdepodobne viezly muníciu, bo nápadne po silnom výbuchu hneď utonuly.

**Nezabúdajte na vdovy a siroty
po hrdinoch padlých na bojišti**

Revolúcia v Rusku.

Uzavretie litvánskej národnej rady.

Berlin, 4. januára. Wolffova kancelária oznamuje: Vo Švajciarsku sídliaca najvyššia litvánska národná rada, ktorú všetky litvánske organizácie v samom Litvánsku, Rusku, Amerike a vo Švajciarsku ustanovili za najvyššie zastupiteľstvo litvánskeho ľudu, vyniesla nasledovné uzavretie:

Vzhľadom na to,

1. že Litvánsko od XIII. do XVIII. storočia bolo neodvislé;

2. že Litvánsko ani po jeho násilnom privtelení ku Rusku nikdy neprestalo žiadať svoju neodvislosť, ešte i zbrannou silou v rokoch 1830., 1853. a 1905.;

3. že Litvánsko cárska moc za 120 rokov násilne utlačovala a trýznila a že po revolúcii ani dočasná vláda nebrala do ohľadu národné nároky Litvánska, ačkoľvek sa Litvánsko naskutku pripojilo ku dočasnej vláde, keď sa dostala k moci (osvedčenie v apríli roku 1917.) a

4. že teraz najväčšiu časť Litvánska Nemci držia obsadenú, že Rusko následkom nového, poslednými udalosťami utvoreného polozenia není vstave plniť svoje práva a povinnosti oproti litvánskemu ľudu a že z druhej strany litvánsky ľud napriek utlačeniu, ktoré trpel za sto rokov, neprestal lojálne plniť svoje zaviazanosti oproti ruskému štátu, najvyššia litvánska národná rada ako zastupiteľstvo a najvernejšia stráž najhlavnejších záujmov krajiny vyhlasuje, že

1. litvánsky ľud sa už teraz považuje za oslobodený od každého sväzku k ruskému štátu;

2. odvolávajúc sa na mocnosťami uznanú zásadu, že všetky národy samy majú rozhodnúť o svojom osude, právom a povinnosťou litvánskeho ľudu je, aby riadenie svojho osudu sám vzal do rúk a prosil od mocností uznanie svojej neodvislosti.

Rada ľudových komisárov uzná neodvislosť Fínska

Petrohrad, 3. januára. (P. T. A.) Rada komisárov ľudu na základe zásady znejúcej o samourčovacom práve národov robí nasledovný návrh čo odpoveď na tú žiadosť fínskej vlády, aby uznala neodvislosť fínskej republiky:

1. Uznanie politickej neodvislosti fínskej republiky.

2. Na základe dohodnutia sa s fínskou vládou utvorenie osobitého výboru z povereníkov oboch stránok cieľom vypracovania poriadkov, ktoré odlúčenie sa Fínska od Ruska robí potrebnými.

Zpätuvodenie premávky medzi Nemeckom a Ruskom.

Z Petrohradu oznamujú: V prvom zasadnutí nemeckého a ruského hospodárskeho výboru uzavreli, že v prvom rade budú sa radíť o zpätuvodení poštovej, telegrafnej a železničnej premávky. Zo Štokholmu oznámili: Dľa zprávy direktie ruskej pošty dovolily bezpro-

stredné dopisovanie s Nemeckom, Rakúsko-Uhorskom, Bulharskom a Tureckom, ale listy treba predostref censúre.

Česká podlosť.

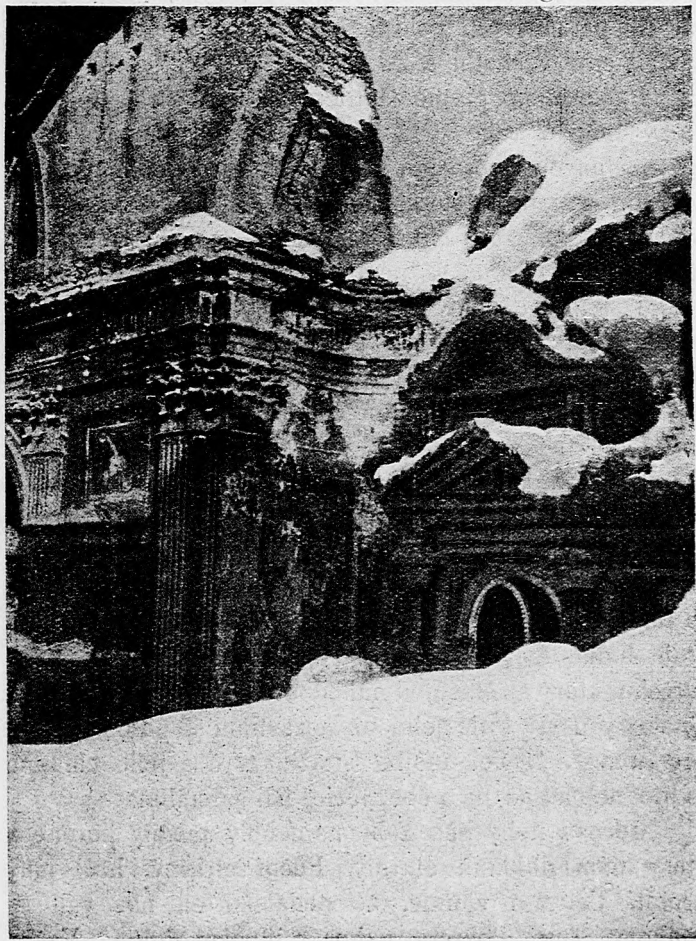
Čoho všetkého dopustili sa Česi od vypuknutia vojny, to na večné časy zvečnia dejiny tejto strašnej vojny, ktoré napíšu neustranní posudzovatelia. Nejedna nezdar, nejedna ztrata či na srbskom, či na ruskom bojišti pripisuje sa alebo zbabelosti alebo zrade českých čiat. Minister rakúskeho landwehru Georgi v ríšskom sneme rakúskom otvorene rozpovedal viac prípadov, keď sa české čaty bez boja dobrovoľne poddaly a svojou zradou pomohly nepriateľovi ku docieleniu zdaru. A minister landwehru ešte nepovedal všetko, spomenul len tie pády českej zrady, ktoré boli i tak verejnosti známe. Naši z vojny na urlaub prichádzajúci hrdinovia vedia ešte o nejednom takom prípade preskočenia väčšej-menšej čaty Čechov ku nepriateľovi, o ktorom dosiaľ pred verejnosťou nebolo reči. Ale ani tieto prípady nezostanú tajnosťou pred širokou verejnosťou. Nemecké strany rakúskeho ríšskeho snemu teraz sostavujú prípady zrady českých plukov a toto smutné svedectvo českej vernosti naproti trónu a Austrii v objemnom spise v podobe interpellácie predostrú snemu.

Zdá sa však, že česká zrada nemá hraníc. Z Paríža totižto prišiel chýr, že tam sostavili česko-«slovenskú» armádu, ktorú francúzska vláda uznala a ktorá pojde do boja s radami našich nepriateľov proti monarchii, proti svojej vlasti, proti nám. Človeka prejde mráz, keď číta túto zpravu, že sa mohla najst taká podlá duša, ktorá synovi dáva do ruky zbraň ku vraždeniu svojich bratov, svojich rodičov. Ale keď ďalej čítame, že na čele utvorenej česko-«slovenskej» armády stojí pražský profesor G. T. Masaryk, tento novší skutok českej nevernosti predstavuje sa nám v celej svojej nahote. Masaryk, známy svojimi spisami podryvujúcimi vieru v Boha, spoločenské poriadky, ustanovizne, známy svojím anarchistickým smýšľaním, ktorý v dňoch vypuknutia vojny v povedomí svojho hriechu uznal za dobré ujsť ku našim nepriateľom, tento svojej katedry pozbavený Masaryk schopný je aj k takému podlému skutku, aký je utvorenie tej česko-«slovenskej» armády.

Že sa v nepriateľských štatoch našli Česi, ktorí stali do tejto armády, to držíme za isté. Veď do nepriateľských štátov v dňoch vypuknutia vojny ušlo viac Masarykových súdruhov a potom aj medzi českými čatami, ktoré zradne preskočily ku nepriateľovi, sú takí spustlivci, ktorí svoju zradu novšou podlosťou dovrsili. Ale že by v tej česko-«slovenskej» armáde boli aj uhorskí Slováci, to rozhodne popierame. Čaty uhorských Slovákov nepočítne krát svojou hrdinkosťou a obetovaním svojich životov dokázaly svoju vernosť oproti trónu a vlasti uhorskej. Historia tejto vojny na večné časy zaznačí skvelé skutky vlasteneckej sebaobetavosti slovenského ľudu a ten, kto chce vlastenecké city Slo-

vákov postaviť do svetla pochybnosti zakladaním zradných armád, je jednoduchý lotor, ktorému v záujme stojí, aby terajších svojich živiteľov zavádzal. Slovenský ľud vždy vynikal svojimi vlasteneckými cnosťami a kedykoľvek pre vlast našu uhorskú nastaly ťažké dni, vždy verne a obetave konal svoje povinnosti oproti svojej milovanej vlasti uhorskej a oproti svojmu pomazanému apoštolskému kráľovi. Slováka v tej armáde niet a keď ju Masarykovci nazvali aj «slovenskou», tak zaviedli antantistov a slovenský ľud surove urazili. Veď keby do tej armády prípadne aj bolo vstúpilo niekoľko takých v Prahe vychovaných a masarycismom nakrmených mladíkov, ktorých v Paríži českí zradcovia zviadli, počet týchto zavedených šuhajcov môže byť len taký nepatrný, že armádu nazvať aj slovenskou je jednoduchým klamaním sveta. Títo nešťastníci za Slovákov nemôžu byť považovaní, týchto premleli v Prahe a tam vstúpili do nich schopnosť ku zrade trónu a vlasti.

V slovenskom ľude tento najnovší kúsok českých zradcov vzbudil to najhlbšie pohoršenie, bo týmto Slovákov v ich najsvätejších citoch vernosti oproti trónu a vlasti tým najpodlejšším spôsobom až do krvi urazili. Preto v záujme dobrého mena Slovákov slávnostne sa ohradujeme proti tomu, aby v Paríži z českých úskokov a pobehajov posbieranú armádu nazývali slovenskou. Vťahovať čestné meno Slovákov do zrady trónu a vlasti je podlosť.

Rumy rozstrieľaného kostola v Asiagu.

Sňahový úšust.

(Dokončenie.)

V takomto počasi, práve takto som sedel aj ja v to strašné decembrové popoludnie, keď sa statnosť našich vojakov tak skvele prejavila predou mnou. Čas chodí vrah na olovených nohách. Kto vie, odkedy už sedím tu takto? Odnikiaľ žiadneho chýru. Ale hľa, odrazu vopchá sa cez nízke, sňahom do poly zaviate dvere budy biela postava. Šaty ako keby mala zo samého sňahu. Chlap je veľmi rozčulený, hovorí rýchle, zadychčane. Nerozumef ho. Darmo sa ho spytujem. Tolko rozumiem, že sa volakde stalo dáke nešťastie a že potrebujú mojej pomoci. Vyskočím bez váhania. Zahodím na seba kepeň. Vybehnem von. Svolám mojich ľudí. Niekoľkí z nich pochytiť lopaty a všetci sa pustíme za poslom. Aj oni, aj ja mlčky, plní rozčulenia. Všetci cítíme, že volakde volakoho stihlo nešťastie. Ale kde a a koho?

Už asi trištvrte hodiny brodíme v mäkkom sňahu. Možno, že už ideme dlhšie. Kto vie takýto čas pozerať hodinky? Konečne náš vodič ukáže pred seba. Slabí od ustatia, vysilení od rozčulenia, takrečeno ani nevidíme obraz, ktorý sa nám zjavil. V povetří šedom sfa to olovo, v bielom svete hýbu sa ľudské postavy. Asi štyri postavy tak sa zdá kopú. Ako keby kopaly hrob. Zo sňahu videl im vlastne len hlavy. Neobyčajne rýchle pracujú. Pozriteže, veď tuto nesú mrtvých. Idem bližšie, vidím, že nie sú mrtvoly. Ešte je život v nich. Položivých, polomrtvých položia na sňah a trú ich sňahom. Veď žijeme v sňahu a zo sňahu!

Spozorujem môjho statného strážmajstra. Čelo má samý pot. V ruke drží lopatu. Aj on ma spozoruje. Kývne hlavou a pracuje ďalej. Nič mi neoznamuje. Ale veď ani nepotrebujem oznámenia. Za okamženie vidím, viem, že som na mieste strašného účinku sňahového úšustu. Teda som sa nemýlil, môj strážmajster s vojakmi skutočne kope hrob. Ale nepochovávajú mrtvých, lež hľadajú živých v sňahovom hrobe. Zpomedzi vojakov, ktorých vyhrabali zo sňahového hrobu, už deviatim vrátili život moji smelí, statní vojaci. Dvoch práve teraz kriesia. Trú ich, preberajú. Tak sa zdá výsledne.

Ale hľa, môj strážmajster práve teraz vyfahuje zpod sňahu ľudskú postavu. Rovnošata našej armády je na nej. Ostatní nešťastníci boli zajatí nepriatelia, toto je ich strážnik. Marne ho kriesime. Jeho duša išla k Bohu. Kopú ďalej. Ešte ďalej. Pod úšustom sú ešte traja ľudia. Aspoň tak tvrdí vojak, ktorý sprevádzal zajatých a ktorý sa šťastnou náhodou zachránil od nešťastia. Sňahový úšust totiž jeho už nezastihol a potom utekal pre pomoc. Našiel môjho strážmajstra s jeho chlapmi a títo nehľadiac na nebezpečie, išli pomáhať.

Odrazu nohy ako keby nám boly pustily korene a vlasy nám dúbkom stávaly. Počul strašný, hrúzyplný hrmot. Ustrnutí vidíme, že neďaleko od nás valí sa sňahový úšust. Pozrem nahor z hlbokéj doliny. Večný Bože! Naproti miestu, odkiaľ sa náš vražedlný úšust

bol pohol, na druhej strane, tam hore vysoko nový úšust nám hrozi nebezpečím... Niekoľko minút a tu môžeme ostať, snáď na veky. Hroziace nám blízke nebezpečie a povedomie mojej zodpovednosti za mojich ľudí v tom okamžení kázalo mi vydať rozkaz:

— Nazpät!

Ako pozdejšie vysvitlo, rozkaz veru bol na čase.

Takto som bol očitým svedkom v ten pamätný deň udatnosti našich vojakov aj medzi Alpami. Niekoľko našich statných vojakov rýchlym rozhodnutím, smelosťou a odhodlanosťou takto priviedlo z druhého sveta jedonásť ruských duší. Chudáci, v hlbokéj doline živnosť niesli na jednu našu stanicu. Takto ich zastihol smrť znamenajúci sňahový úšust.

Naším statným vojakom mimo vďaka zachránených Rusov dostane sa aj vyznačenie od nášho najvyššieho veliteľstva. Postaráme sa, aby «boli vyznačení za svoje smelé držanie sa voči nepriateľovi».

Bo veď sa postavili voči tomu najväčšiemu nepriateľovi, voči sňahovému úšustu!

CHYRNIK.

Výročitý deň korunácie. V nedeľu, 30. decembra minulo rok tomu, čo v korunačnom chráme budínskeho hradu za tradicionálnych slávností položili na hlavu mladého kráľa Karola korunu sv. Štefana, prvého kráľa uhorského. Odtedy ešte len jedon rok utonul v mori minulosti a náš mladý kráľ sa už má na čo zpät odhliadnuť. Za celé desaťročia nepopísalo sa tolko o dejinách národov, ako za tento rok panovania kráľa Karola. Mladý kráľ za jedon rok stal sa zkuseným a všeobecne obľúbeným panovníkom. S heslom pokoja, ktoré on vyslovil prvý raz, verejne vydal sa pred rokom na svoju cestu a teraz po roku prišiel ku prvej stanici pokoja. Z príležitosti prvého výročitého dňa korunovania kráľa Karola v nedeľu, 30. decembra v korunačnom chráme budínskeho hradu bola slávnostná sv. omša, ktorú za skvelej assistencie slúžil nový rektor ústredného seminára dr. Pavel Ámon. Na službách božích vládu zastupovali ministri Ugron, Mezössy, Szurmaj, Batthyányi a Földes, štátni sekretári gr. Pallavicini a Móric Palugyay.

Z biskupstva spišského. Za markušovského farára na základe präsenty patrónov Máriašovcov vymenovaný je Matúš Pajdussák, vikár novovesský, rodák z oravského Bobrova. Na miesto jeho za vikára vymenovaný je ku novovesskému slovenskému kostolu novovesský kaplán a professor náboženstva Jozef Kosztik. Doterajší markušovský dočasný administrátor Jozef Brnussák za kaplána poslaný je do Vlach. Vlašský kaplán Jozef Klinovszky preložený je do Podhradja a podhradský kaplán Ján Kominyák do Novej Vsi.

Veľkodušný dar spišského veľprepošta. Spišský veľprepošt, kanonik Ferdinand *Fertsek* na spiško-novovesskú (Iglavskú) dievčenskú občiansku školu (polgárku) obetoval 50.000 korún. Spišský kanonik dr. Fridrich Rolny na ten istý cieľ dal 5000 korún.

Spišská kapitula na siedmu uhorskú válečnú poživku značila 50.000 korún. Zpomedzi kanonikov spišských značili: pápežský pralát, prepošt kanonik dr. Ignác Zimmermann 10.000, prepošt-kanonik dr. Anton Kurimszky 10.000, opát-kanonik dr. Martin Pirhalla 10.000, opát-kanonik dr. Fridrich Rolny 10.000, prepošt-kanonik dr. Ján Jurik 10.000 a opát kanonik dr. Ján Stuckner 7000 korún.

Telesné pozostatky potomkov francúzskych kráľov vo Viedni. Do Viedne v sobotu, 29. decembra prišlo šesť rakví s telesnými pozostatkami potomkov posledných kráľov Francúzska. Rakve pochodia z kráľovskej krypty castagnavického kláštora pri Gorici. Rakve v noci zvyčajným spôsobom odviezli zo železničnej stanice do chrámu Sv. Rodiny v Döblingu, ktorý prislúcha bosím karmelitom. Rakve v nedeľu, 30. decembra popoludní slávnostne posvätili a uložili v krypte karmelitov.

Ziadosť katolíckych učiteľov. Krajinský výbor katolíckych učiteľov vydržiaval zasadnutie, na ktorom prijali resolúciu rábskeho učiteľa Ludvika Jureczkého, v ktorej žiadajú, aby viac už nebolo rozdielu medzi štátnymi a neštátnymi učiteľmi, lež aby všetci učitelia mali úplne rovnaký základný plat, úplne rovnaké bytné, direktori aby mali rovnaké honoráre a všetci učitelia aby mali rovnaký služobný čas. Do služobného času nech zarátajú aj čas zpred roku 1913., mimo toho nech zostavia jednotnú služobnú pragmatiku a učiteľov nech tiež zadedia do rangovej triedy úradníkov, ktorí s učiteľmi majú podobnú kvalifikáciu. Válečnú podporu hneď nech urobia rovnakou a kantorské dôchodky nech nezarátajú do učiteľského platu. Každá škola nech má direktora so zodpovedným honorárom a učiteľ z úradu nech je členom obecného výboru. Konečne nech aj neštátni učitelia dostanú všetky výhody, ktoré požívajú štátni učitelia.

Naším do Ruska neposielajme balíky. O válečných zajatých starajúci sa a o nich upovedomujúci úrad upozorňuje obecnosť, aby vzhľadom na ruské pomery našim zajatým do Ruska neposielali balíky, bo kým balík príde do mesta, kde bol poslaný, zatiaľ patričného zajatca prípadne môžu previezť do iného tábora. Válečným zajatým teraz najlepšie je poslať peniaze. Jestli sa peniaze pošlú cestou pokladnice úradu, ktorý sa stará o válečných zajatých (Hadifoglyokat Gyámolitó és Tudósító Hivatal pénztára, Budapest, IX., Ráday-utca 16.), tak je isté, že sa peniaze neztratia ani v tom páde, keby patričný zajatý už aj nebol na starom mieste. Potraviny pre zajatých v Rusku najlepšie je objednať v Dánsku cestou spomenutého úradu. Objednávku treba poslať na túto adresu: Hadifoglyokat Gyámolitó és Tudósító Hivatal (IX., Üllői-ut 1.). Aby tieto zásielky došli na určené miesto, o to sa stará švédsky spolok Červeného Kríža.

Cena tovaru klesá. Dalo sa predvídať, že uzavretie pokoja s Ruskom bude mať za následok veľké klesnutie cien tovaru. Keď toto u nás predbežne ešte aj necítiť,

je bezpochybné, že vlny klesania cien z Poľska a Horného Sliezska prešľahnú aj k nám. Dľa berlinskej zprávy následkom vyjednávania o pokoji s Ruskom v Poľsku a v Hornom Sliezsku cena mnohého tovaru, s ktorým prevádzali refazový obchod, značne klesá. Dobrú čokoládu ponúkajú za pol dosavádnej ceny, taktiež aardinky, bo sa obávajú, že po uzavretí pokoja do obchodu dostane sa mnoho ruských sardiniek. Veľmi klesá cena aj kožušnickeho tovaru.

Válečná kuchyňa v Trenčíne účinkuje už od 18. decembra. Pri rozdávaní prvého obedu boli prítomní hlavný župan Mednyánszky, podpredseda Krajinského stravovacieho úradu Gejza Osztrólczy, generál Jozef Sir, opát-farár Misz a ešte viacerí. Vo válečnej kuchyni 104 chudobných ľudí zdarma dostane zaopatrenie. V kuchyni stravuje sa aj 46 ruských zajatcov, ktorí veľmi lacno dostanú raňajky, obed a večeru a ku tomu ešte i chlieb.

Talianska ryža v Prešporke Z Prešporka oznamujú, že tamojším úradníkom vyassignovali viac metrických centov talianskej ryže a jačmenných krúp. Kilogramm ryže je za 2 koruny 50 halierov a kilogramm krúp za 86 halierov.

V Rusku striebro a zlato vyhlásili za štátne. Ruská vláda vydala nariadenie, dľa ktorého v bankách deponované striebro a zlato treba odovzdať štátnej banke na bežný účet patričných stránok. Zlaté mince a zlaté žrdky rekvirovali a dali medzi štátne zlato. Majitelia deponovaného striebra a zlata s kľúčami priečinkov musia ísť do banky a musia byť prítomní pri rekvirovaní obsahu priečinkov. Jestli majitelia priečinkov behom troch dní neprídu do banky, ich priečinky otvorí tým cieľom vyslaná osobitá kommissia a celý obsah priečinku vyhlási za majetok ľudu.

Tvaroh zo zemiakov. V Stolnom Belehrade istý Teodor Skala od dlhšieho času dorábal a predával falšovaný tvaroh a syr. Dľa chemického skúmania tvaroh falšoval zemiakmi. Policia odsúdila ho na 3600 korún peňažnej pokuty.

Výbuch v parnom mlyne. V Dunapataji následkom výbuchu oxigenu celkom zhorel Öriho parný mlyn. Namiesto zhusteným povetrim stroj chceli pohnúť oxigenom, medzičím sa oxigen zapálil a vybušil. Strojníka Gejzu Váradího tlak povetria takou silou hodil o múr, že naskutku zomrel a jeho mrtvola zhorela na uhoľ. Dvaja kuričia utrpeli nebezpečné popáleniny a sedem osôb bolo ľahšie ranené.

Zmiznul vagón dohánu. Z Nitry oznamujú: Fraš-tacký veľkotrafikant Adolf Wertheimer minule objednal vagón dohánu a cigár v prešporskej dohánovej fabrike a sám dal v Prešporke na železnicu vo vozni zapečatenom olovom. Vagón aj došiel s neurazenou olovenou pečafou na fraš-tacku stanicu. Keď ale odstránili zámku, vysvitlo, že je vagón celkom prázdny. Dohán a cigare zmizly. Vyšetovanie je zavedené.

Kúpele Thurzófüred pri Gelnici vo Spiši kúpil rábsky obyvateľ J. Glaus za 195.000 korún.

Došli zamenení invalidi. V minulé dni z Ruska došlo 121 uhorských zamenených invalidných vojakov. Invalidných hrdinov na budapeštianskom západnom nádraží pohostily panie Červeného Kríža.

Pustošiaci orkán v južnom Česku. Z českého mesta Schwarzau oznamujú: V južnom Česku zúril veľký orkán, ktorý v mnohých obciach postihol strechy s domov a v lesoch zapríčinil veľkú škodu.

Obetujte na Červený Kríž!

Z ruského zajatia.

Vyšnolapšanský gazda Georg Czervasz vo svojej 18. sept. datovanej a 22. decembra došej karotke píše spišsko-rihvaldskému duchovnému: Ctený Pán Farár! Po prvé mnoho srdečných pozdravov Vám zasielam. Bože, časy prechodia, dni, mesiace aj roky a vojne konca nie je. Spomínam domov a naše krásne okolia, kedy sa človek zase sľadá a tie krásne Tatry! Zasielam vrúcny pozdrav našim do Lapšov. S hlbokou úctou.

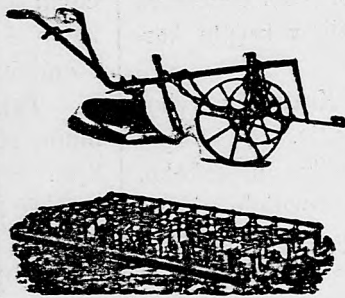

**Svrablavosť,
Potenie,
Slnecný úpaľ,
Supanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a stare rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. **Borovičková masť.** Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký teglik 5 korún, rodinný teglik 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 5 K. Adressa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagykovács 40.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 180.—, dvojité pluh za 325. K, Juno americkú koňskú motyku za 200.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 100.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť pošleme zdarma.

Refaze pre rožnú licnvu

Stredného vyhotovenia 10 50 K. Ohlávkové retiazky polpevného vyhotovenia 5.20 kor. Trovy zaslania a zaobalenia obťažujú objednávateľa. Objednať možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvai,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

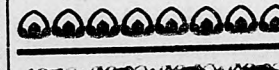

**Oznamy prijíma
administracia**

„Kreštan“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-utca 28.

Svrabl'avosť, hostec,

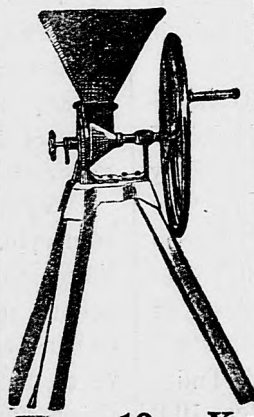
svrab najrýchlejšie hojí **Dr. Flesch-a** pôvodná

„Barnavá masť“.

Nešpiní a je celkom bez zápachu. Teglik na prábu K 2.30; malý teglik K 4.—; rodinný teglik K 11.— Rozposiela

Dr. E. Flesch-a
„Korona“ lekárneň v Rabe (Győr).

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaní mlynky bezodkladne objednať.
Výlučná adresa objednávania:

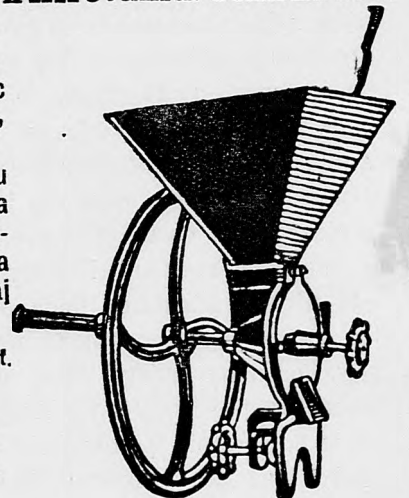
PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu o ilie somlet môže na kašu a v akejkoľvek fajnosti. Obrovskej schopnosti roboty. **Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.**

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeniu K 80. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.